

MISKOLCI EGYETEM

DOKTORANDUSZOK FÓRUMA

Miskolc, 2017. november 30.

BÖLCSÉSZETTUDOMÁNYI KAR

SZEKCIÓKIADVÁNYA

Kiadja: Miskolci Egyetem Tudományos és Nemzetközi Rektorhelyettesi Titkárság
Kiadásért felelős: Prof. Dr. Kékesi Tamás rektorhelyettes
Szerkesztette: Schäffer Anett doktorandusz
Nyomda: ME Sokszorosító Üzeme
Sokszorosításért felelős: Pásztor Erzsébet
Nyomdaszám: TNRT.2018-356.ME.
ISBN 978-963-358-164-3

TARTALOM

SZOLNOKI ZSOLT

Czeglédi P. István *Egy veres tromfosdit iádtzó*... című munkája és annak egyik lehetséges forrása 3

VASS RÓBERTNÉ

Lévay József és Borsod vármegye..... 11

TÖRÖK SÁNDOR MÁTYÁS

Németh Andor saját versét kommentálja 17

TÓTH TAMÁS ZOLTÁN

Pázmándi Horvát Endre *Árpád* című eposzának vallástörténeti kútfői 25

MAURIZIO CECCARELLI

A Charles de Tolnay Fond új része 33

OCSENÁS ALICA

Anyakép(ek) *A szív segédigéjében* és a *Semmi művészetben*..... 41

RADICS VIKTÓRIA

A *Világló részletek* eredet-aspektusa 49

KÁLI ANITA

„Menetelés a szétrohadt betonon”

A terek poétikája Szilasi László *A harmadik híd* című regényében 55

SCHÄFFER ANETT

A város mint identitásképző elem Rakovszky Zsuzsa prózájában 63

BABOS ORSOLYA

Leírás és láttatás a *Sztalker-univerzumban*..... 71

KLASSZIKUS ÉS MODERN SZÖVEGTUDOMÁNYI SZEKCIÓ

A VÁROS MINT IDENTITÁSKÉPZŐ ELEM RAKOVSZKY ZSUZSA PRÓZÁJÁBAN

Rakovszky Zsuzsa költőként kezdte a pályafutását, s csupán első verseskötetének (*Jóslatok és batáridők*) 1981-es megjelenése után több mint két évtizeddel jelentkezett prózakötettel. Első regénye *A kígyó árnyéka* 2002-ben jelent meg, amelyet négy újabb regény (*A hullócsillag éve*, *VS*, *Szilánkok*, *Célia*) és egy novelláskötet (*A Hold a hetedik házban*) követett. Jelen tanulmányomban Rakovszky Zsuzsa azon regényeit elemzem, amelyekben egy város játszik központi szerepet, ezek *A hullócsillag éve*, a *Szilánkok* és a *Célia*. Mindhárom regény cselekménye nagyrészt egy konkrét városhoz kötődik, a szereplők identitására pedig erős hatással van a városhoz tartozásuk, a város elhagyása vagy a városba való visszatérés. A vizsgálódás célja, hogy bemutassa miként jelennek meg az urbánus terek a regényekben, a város és a transzlokalitás hogyan határozza meg a szereplők identitását. A transzlokalitás vizsgálata egy viszonylag új kutatási terület, a transzlokalitás a transznacionalizmussal szemben nem csupán az országhatárokon átnyúló mozgást teszi vizsgálat tárgyává, tehát nem a szűkebb értelemben vett migrációt, hanem a falu és a város, a város és a város, sőt az élet mindennapi terei közötti mozgás is vizsgálendő kérdéssé válik. Ahogyan Brickell és Datta írja: „Ha túllépünk a nemzeti tér elsődlegességén, fel kell térképeznünk, hogy más terek és helyek hogyan válhatnak fontossá a migráció és a mozgás folyamata során.”¹ Először külön-külön mutatom be a három regényben a város és az identitás összetartozásának kérdéseit, majd a hasonló elemeket kiemelve foglalom össze Rakovszky város- és identitásábrázolásának sajátosságait.

Rakovszky második regénye, *A hullócsillag éve* 2005-ben jelent meg. A mű az 1950-es évek Sopronjában játszódik. Sopron, Rakovszky szülővárosa újra és újra feltűnik az író műveiben, hasonlóan fontos szerepet játszik, mint Szabó Magdánál Debrecen. A regény főszereplője egy ötéves kislány, Piroska, így a mikrokörnyezet is fontossá válik a regény során, illetve kevesebb városok közötti mozgás található a szövegben, mint Rakovszky többi művében. Piroska édesanyjával, Flórával és édesanyja régi dajkájával, Nennével él egy apró, soproni lakásban. Piroska édesapja a kislány születése után nem sokkal meghalt. A három nő egy szoros, feminin közösséget alkot, lakásuk pedig Piroska számára az egyetlen ismert és biztonságos helynek tűnik a regény elején, úgy ragaszkodik hozzá, mint saját testéhez: „A lakás mintha a tulajdon teste meghoszszabbítása volna, vagy talán még annál is ismerősebb.”² A kislány azonban nem csu-

¹ Katherine BRICKELL and Ayona DATTA, „Introduction: Translocal Geographies”, in *Translocal Geographies: Spaces, Places, Connections*, eds. Katherine BRICKELL and Ayona DATTA, 3–20 (Farnham–Burlington: Ashgate, 2011), 4. Saját fordítás.

² RAKOVSZKY Zsuzsa, *A hullócsillag éve* (Budapest: Magvető, 2005), 24.

pán a lakásukhoz ragaszkodik, de természetesen édesanyjához is, a belső, biztonságosnak gondolt tér az anyához kötődik Piroska elméjében – „[m]inden, ami titokzatos és ünnepi elragadtatást kelt [...], de az is, ami boldogítóan megszokott és biztonságos [...], mindez az anyjához kapcsolódik, az ő létezéséből táplálkozik, sőt valamiképpen azonos vele”³ –, kapaszkodik az anyjába, mikor az menni készül, nélküle egyáltalán nem érzi magát biztonságban a városi közegben, sőt az anyját is félti, mintha a külső világ csak rettegést tartogatna.

Piroska a város egészét szinte csupán zárt tereken keresztül ismeri. A városban csak akkor van kint, mikor anyjával zárt helyek között mozognak, legtöbbször idős nő rokonok és ismerősök lakásai, erőteljesen feminin terek között: „Vasárnap többnyire látogatóba mennek, és többnyire öregasszonyokhoz. Az öregasszonyok nagy és sötét bútorokkal teliszűfolt, szűk és sötét lakásokban élnek [...] Hogy az öregasszonyokhoz valaha öregemberek is tartozhattak, csak néhol mutatja egy-egy tárgy, monogramos ezüst cigarettatárca a horgolt terítőn, vagy az előszobában a homályos tükör mellett álló esernyőtartóban árválkodó, szarvasagancs fejű bot”.⁴ A feminin világokba nem illő, férfiakhoz tartozó tárgyak mutatják mindössze, hogy régen ezekben a terekben férfiak is éltek, mintha a lakások a bennük élők és az ő múltjuk pontos levonata lenne, a korábbi lakók csupán annyira vannak jelen, amennyire a jelenlegi lakók számára fontosak. A regényben úgy tűnik, hogy a lakásoknak külön személyisége van: „Ha az ő lakásuk erdő, Hajnalnéé tenger, amelynek kietlen felszínén néhány viharvert roncs hánykolódik: egy rozszant szekrény, két rozszant szék a rozszant asztal két oldalán, az ajtóval szemközti falnál pedig a hatalmas, többnyire nappal is bevetetlen ágy.”⁵ Érdekes módon ezek az egyértelműen városi terek természeti környezethez hasonlítanak, a születése óta városi gyermek, Piroska számára a zárt helyek szimbolikus módon részben átveszik a természet szerepét.

A regény során, ahogy időseodik, egyre többször mozdul ki ezekből a mikroterekből Piroska, például óvodába kezd járni. A legfontosabb terek közötti mozgás a regényben az, amikor először Budapestre utazik az anyjával. Flóra kislányát a bátyjához és annak barátnőjéhez, Rózsihoz viszi, akiknél majd az éjszakát is töltik, míg ő a munkája miatt a telepre megy ki. Rózsi a kislányt magával viszi a munkahelyére, a mozi ruhatárába. A kislány Budapesten rendkívül félelmetesnek találja anyja nélkül, és az egész élmény felforgatja. A nagyváros elsöprő ereje letaglózza a lányt.

Az egyetlen alkalom a regényben, mikor egyedül van egy város utcáin Piroska Nenne halálakor történik. A kislány furcsának találja, hogy Nenne nem ébresztette fel és nem készített neki reggelit, s bár sejti a valóságot, de tudata tagadja azt, és úgy dönt, hogy egyedül megy az óvodába. Kóborol az utcákon az épületek között, amelyek jó részét nem ismeri fel, az ismerős tér hirtelen idegenné válik: „Úgy gondolja, egyedül is eltalál az óvodába, annyiszor tette már meg az utat. Egy darabig minden jól megy: a megszokott rend szerint követik egymást az Anyák boltja, a hentesüzlet [...] A túlol-

³ Uo., 13–14.

⁴ Uo., 36.

⁵ Uo., 29.

dalon már nem teljesen biztos benne, merre kell tovább mennie. [...] Megy egy darabig, közben merően nézi a házakat: néha mintha nagyon is ismerősek lennének, néha meg mintha egyáltalán nem.”⁶ Először egy kisfiúval találkozik, akivel betérnek a kocsmába egy szódára. Ekkor egy idősebb férfi elzavarja a kisfiút, és a kislánynak azt ígéri, hogy elkíséri az anyja munkahelyére, bár nyilvánvaló, hogy rosszak a szándékai. Mikor Piroska a férfival járja a várost, egyre idegenebbnek látja azt, s az idegenség miatt Budapesthez köti, meg is kérdezi a férfit: „Pesten vagyunk?”⁷ Sopron jelenti az otthont, Budapest, a nagyváros pedig minden idegen és félelmetes dolgot Piroska számára, identitásába beépült a Sopronhoz tartozás.

Budapest hasonló szerepet játszik a *Szilánkok* felnőtt szereplői számára. A *Szilánkok* a 20. század elején játszódik egy kitalált városban, Sókon, amely egyértelműen Sopron fikcionális megfelelője. A legfontosabb helyszínek közötti mozgás a műben a Sók és Budapest közti utazás, a transzlokális erős hatással van a szereplők identitására. A szereplők több alkalommal épp azért látogatják meg a fővárost, hogy megváltoztassák az életüket, elmeneküljenek a múltjuk elől, vagy épp tanuljanak.

A szereplők különbözőképp gondolkodnak a városokról attól függően, hogy hol nőttek fel. Visszatérő téma a regényben a kora 20. század művészete és irodalma. Ervin és a húga, Tekla Budapesten él, úgy vélik, ők követik és képviselik a jövő művészetét és kultúráját. Mikor Ervin Sókon tanul tovább, nem tud beilleszkedni a környezetbe, a többi sóki diák nem lelkesedik Ervin újító gondolataiért, és hamarosan elüldözik a városból. László azonban épp azért szöki el Sókról, hogy ő is csatlakozzon a budapesti kulturális élethez. A műben úgy tűnik, hogy ebben az időszakban kétféle, egymással összeférhetetlen kultúra létezik: a népszerű, vidéki kultúra és a budapesti új irányzatok.

A sóki szereplők kétféle módon reagálnak Budapestre, vagy csodálják a nagyvárost, vagy megvetik, nincs a kettő között átmenet. Ez jól megfigyelhető a két mostohaestvér, Erzsébet és Emma reakciójában. Erzsébet erősen kötődik Sókhoz, Budapestet és nagyvárosi rokonait taszítónak találja, a többszöri utazás Budapestre csupán megerősíti Sókhoz tartozását és ezáltal identitását is. Emma édesapja egy csalás miatt öngyilkos lett még a lány kisgyermekkorában, édesanyja pedig hamarosan újra férjhez ment, így a lány mostohaapját hiszi valódi édesapjának. Mikor a tizenéves lány szembesül valódi örökségével, identitásválságba kerül: „Kínos aggályossággal kezdte figyelni önmagát, vajon úgy viselkedik-e, mint mások, mint az „igaziak”, és nem leplezi-e le magát valamilyen elejtett szóval vagy önkéntelen mozdulattal. Efféle lelepleződéstől kiváltképp Huszáréknál tartott, ahol Ida tánt a félig-meddig rokonság jogán feljogosítva érezte rá magát, hogy őt is megintse, ha nem tetszett neki a viselkedése [...] Ilyenkor úgy érezte, nem holmi apró illetlenségért rótták meg, hanem egész mivoltát rendhagyónak és érvénytelennek bélyegezték, hogy arra utaltak: valami mélyen és alapvetően nincs rendben vele, és az olvasás vagy illetlen testtartás csak ennek a rejtett, mélyen

⁶ Uo., 370.

⁷ Uo., 376.

fekvő hibának a felszíni megmutatkozása.”⁸ Az, hogy a lakhelye is veszélyes helyé válik ekkor számára, mutatja, hogy az otthon sem mindig helyezhető el a barátságos otthon, kegyetlen külvilág ellentétpár mentén, ahogy Nedra Reynolds írja, az otthonok is változhatnak, mozgásban vannak, lehetnek ellentmondó, ideiglenes vonásaik.⁹

Ebben az időszakban azon küszködik, hogy látszólag beilleszkedjen a jómódú sóki polgárleányok közé, de kudarcnak tekinti, hogy úgy érzi, anyjával együtt mégsem illik közéjük, és lázadni kezd ellenük. Mivel korábbi identitását nem képes helyreállítani, egy újat szeretne létrehozni, új környezetben: „egyre gyakrabban úgy érezte, ő maga is a súlytalanok és nevelésesegek közé tartozik, hogy soha nem fog beleilleni Sók gúnyosan józan és magabiztos társadalmába [...] A kudarc érzése szégyent és reménytelen levertséget, a szégyen pedig idővel lázadó dühöt ébresztett benne. Ezek az emberek, gondolta, korlátozottak és önelégültek, de valahol bizonyára akadnak másféle emberek is, szabad szellemek, akik megértenék őt, akik között megtalálná a helyét.”¹⁰ Úgy sejtí, hogy ilyen „szabad szellemeket” a művészek között találhat, így amikor egy kiállításon találkozik egy festővel, akinek a képét a sóki közönség jó része megbotránkoztatónak találja, de akiről azt hallja, hogy igazi zseni, megpróbálja kivívni a férfi figyelmét. A festő elhívja a lányt, hogy modellt üljön neki, a találkozó végén pedig megpróbálja megerősöskolni. Emma identitása ekkor még inkább meginog, és integritása újra megkérdőjeleződik, hiszen még a 20. század elején is a nők integritásának három fő sémája volt: lány, feleség és özvegy, aki ezen kategóriák egyikébe sem illett bele, azt kivetette a társadalom. A nők mindig egy férfhoz tartozóként értelmeződtek, ám mivel a lány valódi édesapja bűntényt követett el, integritása már ennek kiderülésekor megkérdőjeleződött. Bár nevelőapja valamennyire be tudta tölteni ezt a szerepet, miután egyedül felment a férfhoz, integritása végképp problematikusá vált. Tulajdonképpen Emma integritásának megingása okozza azt, hogy nem tudja elhelyezni magát a társadalomban, és identitása válságba kerül. Erről így gondolkodik Emma: „Hirtelen eszébe jutott, hogy valami ismerős nőről beszélve milyen döbbsent botránkozással ejtette ki valaki, alighanem Ida tánt, hogy az illető »fölmént a férfi lakására«. Más hasonló mondatok is az eszébe jutottak, például hallotta, amint egyszer valaki azt mondta egy nőről, hogy az »elveszítette a becsületét«, és föltételezte, hogy vele most éppen ez történik. De az is lehet, hogy egy szélhámos lányának már eleve nincs is becsülete, és ezt ez a férfi is tudja.”¹¹ Ebből az idézetből látszik, hogy integritásának első megkérdőjelezése okozza identitásválságát, majd mikor integritása még inkább megrendül, korábbi identitásának helyreállítása lehetetlenné válik. Bár senki sem értesül a festőnél történekről, Emma folyton arra gyanakszik, hogy mások sejtetik, mi történt: „Az utcán bizonyos pillantások és mosolyok, ismeretlen férfiak gúnyosan tiszteletteljes köszöntése fölkel-

⁸ RAKOVSKY Zsuzsa, *Szülánkok* (Budapest: Magvető, 2014), 174–175.

⁹ Nedra REYNOLDS, *Geographies of Writing: Inhabiting Places and Encountering Difference* (Carbondale: Southern Illinois University Press, 2004), 152–153.

¹⁰ RAKOVSKY, *Szülánkok...*, 179.

¹¹ Uo., 201.

tették benne a gyanút, hogy talán mindenki tudja róla az igazságot.”¹² Ez pedig önbejeltesítő jóslatként működik, mivel úgy hiszi, hogy másként kezelik őt, mint a többi, maga korabeli lányt, másképp is kezd viselkedni. Bár integritása a környezete szemében ekkor még stabil, ő maga ingatja meg azzal, hogy a tánciskolában engedi a fiúknak, hogy megcsókolják őt – hiszen úgy hiszi, hogy problematikus integritása miatt rászolgált erre a bánásmódra. Charles Horton Cooley úgy véli, hogy a személyiség folyamatosan alakul a társadalmi kapcsolatok hatására, ezt *titkőr-émek* nevezi, úgy gondolja, alapvetően az határozza meg minket, hogy mások mit gondolnak rólunk, és mi erre hogyan reflektálunk.¹³ Emma identitását nem csupán mások róla alkotott véleménye határozza meg, és az, hogy ő erre hogyan reflektál, hanem az is, amit ő mások véleményének gondol.

Emma, miután identitása teljes mértékben destabilizálódik, úgy dönt, hogy Budapesten tanul tovább, elmenekül a szülővárosából, a fővárosban próbál új identitást kialakítani. Úgy tűnik, hogy ebben a regényben az ilyen erős identitásváltozáshoz elengedhetetlen a helyszínek közötti mozgás. Ervin ismerteti meg a művészvilággal, amelyben jól érzi magát, mert mindaz, ami identitáskriszisének és integritásának megingását okozta, elfogadott ebben a körben: „Ez a világ olyan volt a sókihoz képest, mint egy fotográfia negatívja: ami az egyikén fehér, a másikon fekete, és fordítva. Amit Sókón lenéztek vagy kinevettek, azt itt már-már áhítatos tisztelet övezte, ami ott dicséretesnek számított, azt itt megvetették vagy kinevették. Igen, ezek között az emberek között már nem volt miért titkolózni vagy rejtőzködni!”¹⁴ Ezek a helyek Foucault fogalmát követve heterotopikus helyeknek tekinthetők,¹⁵ Budapest egészétől elkülönültek, olyanok járnak ide, akiknek az átlagtól eltérő a gondolkodása, ez egy identitások közötti tér is, ahol az identitásában és integritásában megkérdőjelezett Emma is beilleszkedhet.

Budapest egészét pedig azért élvezte Emma, mert nem ismeri ott mindenki, könnyedén el tud rejtőzni a tömegben, nem figyelik folyton: „Emma szerette ezt a nagyvárosi nyüzsgést: ha elvegyült a tömegben, az volt az érzése, hogy láthatatlan.”¹⁶ A fővárosnak végül azért kell búcsút mondania, mert megismeri a láthatatlanság negatív oldalát, nem képes boldogulni, miután elhagyja rokonai otthonát. A budapesti időszak során végig egy új identitás kialakításán fáradozik, ami jórészt sikerül is neki, ám amikor visszatér Sókra, azzal kell szembesülnie, hogy új identitását nem fogadják el, sőt bukott nőnek tartják, mert egyedül élt a fővárosban. Integritása ekkor semmisül meg a többiek szemében, identitása pedig ennek megfelelően változik. Ez annak is köszönhető, hogy a korban az egyedülálló nők jelenlétét a városban problematikusnak tartot-

¹² Uo., 215–216.

¹³ Charles Horton COOLEY, *Human Nature and the Social Order* (New Brunswick–London: Transaction Publishers, 2009), 184–185.

¹⁴ RAKOVSKY, *Szilvánkok...*, 282.

¹⁵ Michel FOUCAULT, „Eltérő terek”, ford. SUTYÁK Tibor, in Michel FOUCAULT, *Nyelv a végtelenhez*, 147–155 (Debrecen: Latin Betűk, 2000), 151.

¹⁶ RAKOVSKY, *Szilvánkok...*, 276.

ták, az angol viktoriánus korban a férfiak például azt a veszélyt látták ebben, hogy minden egyedülálló nő, aki a városba érkezik, prostituálttá válhat, és fenyegetést jelent a fennálló rendre.¹⁷ Emma hamarosan férjhez megy, integritása stabilizálódik, újra helye lesz a társadalomban, ám ez a változás azzal is együtt jár, hogy identitása újra megváltozik.

A *Céliában*, amely Rakovszky legújabb regénye, Budapest szintén a választások szabadságát, a normáktól való eltérés lehetőségét képviseli. A címszereplő Célia a mai Budapesten él édesanyjával. Célia fiatal egyetemista, aki sokat töpreng az életén, többek között egy férfi hatására. A lány azért csatlakozik egy szektához, és dönt úgy, hogy elhagyja Budapestet, mert túl sok számára a szabadság, szabályokra vágyik, azok nélkül képtelen meghatározni az identitását: „[N]em vagyok igazából semmilyen. Néha bele-néztem a tükörbe, és csodálkoztam, hogy van ott valaki egyáltalán... egy arc, amihez mintha semmi közöm nem lett volna...”¹⁸ A szekta külső, identitást megerősítő, alakító tényezőként jelenik meg, Célia jócskán megváltozik a szektában töltött rövid időszak után is. A lány úgy véli, hogy a stabil identitás kialakításának gátja a szabályok nélküliség: „Pedig ha olyan környezetben élsz, ahol mindenki ugyanazt gondolja, mint te, akkor nem agyalsz állandóan azon, hogy de vajon tényleg ez-e az igazság! Ezért is nem barátokozunk gyülekezeten kívüliekkel! Különbem én is minden héten mást gondolnék úgy mint ti... mint az anyám!”¹⁹ Új identitásának megerősítését abban látja, hogy elhagyja Budapestet, és vidékre utazik. Budapest legfontosabb terei a regényben a Marc Augé által nem-helyeknek tartott plázák. Augé szerint a nem-helyek olyan helyek, amelyek önmagukban nem válhatnak helyé, csak a használatuk közben lehetnek fontosak (bevásárlóközpont, autópálya), ezeken a helyeken az emberek csupán azzá válnak, amit tesznek (vásárlók, autóvezetők), az identitásvesztést tapasztalják meg és a szerepjátékot.²⁰ Ezt a definíciót figyelembe véve jelentőségteljes, hogy a regényben, amely az egyéni identitás elbizonytalanodásáról szól, a nagyváros legfontosabb tere a pláza lesz, az a tér, ahol az egyéni identitásvesztés végbemegy.

Mindhárom regényben hasonlóképp jelennek meg a város és az identitás összefüggései. Rakovszky műveiben a városok csupán addig tűnnek tökéletes mikrovilágnak, amíg meg nem ismerik őket belülről a szereplők. A kisváros – Sopron és Sók – mindhárom regényben egy látszólag biztonságos helyként jelenik meg, amely azonban valójában ugyanolyan, ha nem nagyobb veszélyeket rejt magában, mint a nagyváros. Ezt szemlélteti a kislány rettegése *A hullócsillag évében*. A kisvárosban mindenki ismeri egymást, így erőteljesebben érvényesülnek a normák, és lehetetlen büntetés nélkül átlépni őket, a regényekben ezek a normák az ott élők identitását is meghatározzák. Azokat, akik nem tartják be a normákat, kitagadja a közösség, ahogyan ez a *Szilánkok-*

¹⁷ Elizabeth WILSON, „The Invisible Flâneur”, in Elizabeth WILSON, *The Contradictions of Culture: Cities: Culture: Women*, 72–89 (London–Thousand Oaks–New Delhi: Sage Publications, 2001), 73–74.

¹⁸ RAKOVSZKY Zsuzsa, *Célia* (Budapest: Magvető, 2017), 295.

¹⁹ Uo., 302.

²⁰ Marc AUGE, *Non-places: Introduction to an Anthropology of Supermodernity*, trans. John HOWE (London–New York: Verso, 1995), 79–103.

ban látható, ám a normák jelenléte a stabil identitás kialakítását is segítheti identitásváltság esetén, mint a *Céliában*. Igen erőteljes továbbá a helyhez kötöttség érzése néhány szereplőben, akik számára identitásuk alappillére az, hogy melyik városban élnek, ez már *A bullócsillag éve* gyermek főszereplőjére is igaz. A nagyváros ezzel szemben a normák alacsonyabb szintű jelenlétét, a szabadságot, a magas kultúrát és a veszélyt képviseli. Ez egybeesik a nagyváros szokásos értelmezésével, ám új jellemző, hogy a szereplők identitására erőteljes hatással van a nagyváros megismerése, amely vagy megerősíti őket korábbi identitásukban és a kisvároshoz való ragaszkodásban, mint Erzsébetet, vagy elbizonytalanítja őket, mint Céliát, vagy épp egy új identitás kialakítására ad lehetőséget, mint Emma esetében.